

РЕШЕНИЕ

№ 3182

гр. София, 11.05.2022 г.

В ИМЕТО НА НАРОДА

АДМИНИСТРАТИВЕН СЪД - СОФИЯ-ГРАД, Първо отделение 9 състав,
в публично заседание на 29.04.2022 г. в следния състав:

СЪДИЯ: Камелия Серафимова

при участието на секретаря Анжела Савова и при участието на прокурора Ива Цанова, като разгледа дело номер **5755** по описа за **2019** година докладвано от съдията, и за да се произнесе взе предвид следното:

Настоящото административно производство е по реда на чл.203 и сл .АПК, вр. с чл.1 от ЗОДОВ

Образувано е по искова молба на М. Б. П. от [населено място] срещу БНБ за заплащане на обезщетение за претърпени имуществени ди в размер на 5572,60 лева-представляваща лихва за забавено плащане на сумата от 154 318,03 лева-гарантиран размер на вземанията към [фирма] за периода от 30.06.2014 година до 06.11.2014 година.

В исковата молба се развиват подробни доводи за основателност и доказаност на исковата претенция и се иска да бъде осъден ответникът да заплати посочената сума. Заявява претенция за присъждане на разноски.

В съдебно заседание, ищецът- М. Б. Паскелава редовно уведомен при условията на чл.138,ал.2 АПК, не се явява. Исковата и молба на заявените основания се поддържа от адвокат Д., редовно упълномощен, който заявява претенция за присъждане на разноски. Съображения относно основателността на исковата претенция развива и в представените по делото писмени бележки.

Ответникът по иска- БНБ редовно уведомен при условията на чл.138,ал.2 АПК се представлява от юрисконсулт С., редовно упълномощена, която оспорва исковата молба като неоснователна и недоказана, и моли да бъде отхвърлена. Заявява претенция за присъждане на разноски. Съображения относно неоснователността на исковата молба развива в представената по делото писмена защита.

СГП редовно уведомена при условията на чл.138,ал.2 АПК се представлява от

прокурор Ц., която изразява становище за неоснователност и недоказаност на исковата претенция.

Административен съд София-град след като прецени събраните по делото доказателства, ведно с доводите и възраженията на страните, при условията на чл.142, ал.1 АПК, вр. с чл.188 ГПК, прие за установено следното:

С Писмо, вх. № 4098/14 г., на 20 юни 2014 година Директорите на [фирма] уведомили БНБ, че предвид наличните средства на банката по сметки и в брой, те няма да бъдат достатъчни за изпълнение на задълженията на банката в най-близко време. С Писмо от същия ден, Директорите на [фирма] уведомили БНБ, че към 12.06 часа на 20.06.2014 година е преустановено разплащането и всички банкови операции. Направено е искане банката да бъде поставена под специален надзор. Искането е мотивирано с предизвикана загуба на доверие, масова паника сред вложителите и проблеми с ликвидността, което предизвиквало затруднения в изпълнението на паричните задължения към вложителите. С последващо Писмо от същата дата, [фирма] уведомила БНБ, че е преустановила разплащанията и всички банкови операции.

С Решение № 73/20.06.2014г. на Управителния съвет /УС/ на БНБ, на основание чл.115, ал.1, т.2 и 3, чл.116, ал.1, ал.2, т.2, 3, 6 и 7, във връзка с чл.103, ал.2, т.24 от Закона за кредитните институции /ЗКИ/, [фирма] е поставена под специален надзор, поради опасност от неплатежоспособност, за срок от три месеца. Със същото решение са назначени квестори, спряно е изпълнението на всички задължения на [фирма] ограничена е дейността ѝ, членовете на управителния и надзорния ѝ съвет са отстранени от длъжност, и акционерите, притежаващи повече от 10 на сто от акциите, са лишени от право на глас. БНБ възложила на квесторите да осигурят пълен анализ и оценка на активите и пасивите на банковата група от независим външен одитор в срок от десет дни.

На 25.06.2014 година на [фирма], [фирма] и [фирма] била възложена частична проверка на активите на „К.“, която се отнасяла главно до кредитния и инвестиционния портфейл, и имала за цел да даде оценка за състоянието и качеството на 95,4% от кредитния и 99,1 % от инвестиционния портфейл на [фирма], както и ограничен анализ на пасивите на банката. При проверката било установено, че за определена категория кредитополучатели /по кредити с общ размер 3,5 млрд.лв. от общ кредитен портфейл в размер на 5,4 млрд.лв./ липсва съществена информация за финансовото им състояние и/или целевото усвояване на кредита. Установени са съществени индикации за кредитен риск относно възстановимостта на кредитни експозиции в тази категория, което би могло да доведе до съществени обезценки, но поради недостатъчна информация одиторите не са коментирали размера на необходимите допълнителни обезценки.

С Решение № 82/30.06.2014 година с цел оптимизиране на разходите на банката по привлечените средства, на основание чл.115, ал.1 и ал.2, т.2 и 3 и чл.116, ал.2, т.1, вр.чл.103, ал.2, т.24 от ЗКИ и чл.16, т.16 от ЗБНБ, считано от 01.07.2014г., УС на БНБ намалил лихвените проценти по депозити на [фирма] до средния им пазарен размер за банковата система по видове и валути. Съгласно приложение към решението, лихвеният процент за банковата система без [фирма] по депозити, договорени за ползване след предизвестие е 2,59%.

На 25.07.2014 година в изпълнение на чл.121 от ЗКИ квесторите на [фирма] представили Доклад за текущото състояние на банката, публикуван на страницата на

БНБ-http://bnb.bg/bnbweb/groups/public/documents/bnb_pressrelease/pr_20140731_a1_bg.pdf

Според този Доклад, още на 20.06.2014 година при проверка на перото "други активи" в ежедневната оборотна ведомост на банката е констатиран необичайно голям разчет на стойност около 205 милиона в левова равностойност, като операцията била взета на база протокол-разписка от 19.06.2014 година, според който [фирма] (мажоритарен акционер в К.) потвърждава получаването и задължението си към [фирма] на суми в различни валути с обща левова равностойност 205 887 хил. лева. Според същия протокол-разписка, дължимите суми следвало да бъдат възстановени до 30.06.2014г. За това вземане квесторите са уведомили БНБ с Докладна записка № 83229/08.07.2014г. От Доклада на квесторите се установява още, че към 30.06.2014 година финансовият резултат на [фирма] бил загуба, в размер на 65283 хил. лева, при реализирана печалба към 31.05.2014г. на стойност 14997 хил. лева. Основен фактор за отчетената загуба за месец юни били начислените през месеца провизии от обезценка на кредити в размер на 95 907 хил.лв. Към 30.06.2014 година сумата на активите на [фирма] е 6 896 212 хил. лв. и сравнено с края на месец май е със 741 352 хил.лв. (9,7%) по-малко. По-съществените промени в активите на банката основно засягали ликвидните активи - намалявали паричните средства и паричните наличности, ценните книжа и вземанията от банки. През м.юли 2014 година на одиторите, извършили частичната проверка, е възложена цялостна оценка на всички активи на [фирма], за срок до 20.10.2014г., въз основа на която да се извърши обезценка на активите и намаляване на собствения капитал.

С Решение № 114/16.09.2014г. УС на БНБ констатирал, че към момента продължават да са налице условията и предпоставките, довели до поставяне на К. под специален надзор, тъй като банката продължавала да изпитва остър недостиг на ликвидност за възстановяване на банковата си дейност и за изпълнение на задълженията си към депозантите и други кредитори, поради което действието на всички мерки, наложени с Решение № 73/20.06.2014г. на УС на БНБ -за поставяне на банката под специален надзор и тези по Решение № 82/30.06.2014г. на УС на БНБ - за намаляване на лихвените проценти по депозитите, било продължено до 20.11.2014г. На осн. чл.107, ал.3 от ЗКИ, на квесторите на К. било указано най-късно до 20.10.2014г. да внесат в БНБ цялостна оценка на активите на К., а до 31.10.2014г. да представят в БНБ отчет за капиталовата адекватност на К. на база изготвената пълна оценка на активите, след което на база резултатите от тази оценка, да бъде взето окончателно решение относно К.. На 20.10.2014г. квесторите на К. внесли в БНБ докладите на [фирма], [фирма] и [фирма], като заключението на одиторите било за необходимост от обезценки на активи на К. в общ размер на 4222 млн. лв. Докладите са приети с Решение № 133/21.10.2014г. на УС на БНБ.

На 04.11.2014г. в изпълнение на Решение № 133/21.10.2014г. на УС на БНБ, квесторите на К. внесли в БНБ финансовите и надзорни отчети на К. към 30.09.2014г., въз основа на които УС на БНБ установил отрицателна стойност на собствения капитал на К. в размер на минус 3745313 хил.лв., определен според Регламент (ЕС) № 575/2013г. относно пруденциалните изисквания за кредитните институции и инвестиционните посредници, както и че банката не отговаря на капиталовите изисквания съгласно Регламент (ЕС) № 575/2013г. В последствие В допълнение, с писмо от 05.11.2014г. квесторите на К. уведомили БНБ, че след датата на поставяне на банката под специален надзор до 31.10.2014г. вкл., в К. са постъпили уведомления за

цесии на вземания, сключени между клиенти на банката, и волеизявления за прихващане на задължения към банката с вземания към нея, придобити по договори за цесия, но дори всички уведомления за цесии и прихващания да бъдат осчетоводени в счетоводните регистри на банката, финансовият резултат на К. към 30.09.2014г. би останал отрицателна величина.

С Решение № 138/06.11.2014 г. на основание чл.36, ал.2, т.2, чл.103, ал.1, т.1, чл.103, ал.2, т.25 и чл.151, ал.1, пр.1 от ЗКИ и чл.16, т.15 от ЗБНБ, БНБ отнела лиценза на К. издаден с Решение на УС на БНБ № 24/21.01.1994г. Съгласно т.2 и т.3 от това решение, на основание чл.9, ал.1 и ал.6 от Закона за банковата несъстоятелност, следвало да бъдат предприети действия за подаване на искане до компетентния съд за откриване на производство по несъстоятелност, както и да бъде уведомен ФГВБ. С Решение № 61/18.11.2014г. Управителният съвет на ФГВБ определил девет обслужващи банки за изплащане на гарантираните влогове, както и изплащането да започне на 04.12.2014г.

С Решение №664/22.04.2015 година на СГС, постановено по т. дело № 7549/2014 година е обявена неплатежоспособността на [фирма] определена е начална дата на неплатежоспособността на [фирма] 06.11.2014 година, обявена е в несъстоятелност [фирма]. Решението на СГС е отменено от страна на САС в частта, в която е определена началната дата на неплатежоспособността, като е определена начална дата на неплатежоспособността на "К." 20.06.2014 година.

От събраните доказателства е установено, че ищецът е имал открити три банкови сметки едната в лева, втората в евро и третата в щатски долара, а от представените извлечения се установява, че салдата по сметките на ищеца към 30.06.2014 година са в лева-24 000 лева, в евро-35 111,51 евро или легова равностойност 68672,14 лева, в щатски долара 35 410,92 долара или легова равностойност -50 708,44 лева или общо 143 380,58 лева.

По делото е назначена, изслушана и неоспорена от страните съдебно- счетоводна експертиза, като в заключението си вещото лице е дало подробен отговор на въпросите, поставени му като задача, а разпитан в съдебно заседание, експертът заявява, че поддържа заключението си .

Назначена е изслушана и неоспорена от страните допълнителна съдебно – счетоводна експертиза, като в заключението си вещото лице е дало подробен отговор на въпросите поставени му като задача, а разпитан в съдебно заседание, експертът заявява, че поддържа заключението си

С оглед на така установената фактическа обстановка, Административен съд София-град намира предявената искова молба за процесуално допустима, подадена от легитимирана страна и при наличие на правен интерес от предявяване. Разгледана по същество, същата се явява частично основателна. Съображенията за това са следните:

Съгласно чл.7 от Конституцията на РБ държавата отговаря за вреди, причинени от незаконни актове или действия на нейни органи и длъжностни лица.Разпоредбата се съдържа в глава първа на [Конституцията](#), посветена на основните начала за държавно устройство, но същата не е пряк път за защита. Тя прогласява основен принцип, осъществяването на който трябва да се уреди със закон. Такъв закон е Законът за отговорността на държавата и общините за вреди. ЗОДОВ разграничи отговорността на два вида- отговорност за дейност на администрацията и

отговорност за дейност на правозащитни органи, като в чл. 1.ал.1 от ЗОДОВ е посочено, че държавата и общините отговарят за вредите, причинени на граждани и юридически лица от незаконосъобразни актове, действия или бездействия на техни органи и длъжностни лица при или по повод изпълнение на административна дейност. По силата на алинея втора, исковите по ал.1 се разглеждат по реда, установен в [Административнопроцесуалния кодекс](#), като местната подсъдност се определя по [чл. 7, ал. 1](#)-искът за обезщетение се предявява пред съда по мястото на увреждането или по настоящия адрес или седалището на увредения срещу органите по [чл. 1, ал. 1](#) и [чл. 2, ал. 1](#), от чиито незаконни актове, действия или бездействия са причинени вредите

В разпоредбата на чл.203 АПК е регламентиран редът за предявяване на искове за обезщетения, а за неуредените въпроси за имуществената отговорност се прилагат разпоредбите на Закона за отговорността на държавата и общините за вреди, причинени на граждани и юридически лица. Съгласно [чл. 4 от ЗОДОВ](#) дължимото обезщетение е за всички имуществени и неимуществени вреди, които са пряка и непосредствена последица от увреждането. Отговорността е обективна и не е обвързана от наличието или липсата на вина у длъжностното лице, пряк причинител на вредите. Елемент от фактическия състав на отговорността на държавата е установяване незаконосъобразността на акта, действието или бездействието на държавния орган - т. е. ако изобщо не са регламентирани в закона, или ако противоречат на материално правни и процесуални норми. Отговорността не се презумпирва от закона, затова в тежест на ищеца е да установи наличието на кумулативно изискуемите се предпоставки за отговорността по [чл. 1 от ЗОДОВ](#) - незаконосъобразен акт, отменен по съответен ред, действие или бездействие на административен орган по повод изпълнение на административна дейност, настъпила вреда, причинна връзка между отменения акт, действие или бездействие и вредата. При липсата на който и да било елемент от фактическия състав не може да се реализира отговорността по чл.1 от ЗОДОВ. Съгласно чл.205 от АПК, искът за обезщетение се предявява срещу юридическото лице, представлявано от органа, от чийто незаконосъобразен акт, действие или бездействие са причинените вреди. Но отговорността на държавата не е безусловна. За да бъде ангажирана, то следва да бъдат налице визираните в чл.1 от ЗОДОВ предпоставки- незаконосъобразен акт, действие или бездействие на орган или длъжностно лице на държавата, при или по повод изпълнение на административна дейност, отменени по съответния ред, вреда от такъв административен акт, причинна връзка между постановения незаконосъобразен акт, действие или бездействие и настъпилия вредоносен резултат. Съгласно [Тълкувателно решение № 3 от 22.04.2005 г. по т.гр. дело № 3/2004 г.](#) на ОСГК на ВКС: "Обезщетение за вреди от незаконни административни актове, може да се иска след тяхната отмяна с решение на съда, като унищожяеми, а при нищожните - с констатиране на нищожността в самия процес по обезщетяване на вредите. Когато вредите произтичат от фактически действия или бездействия на администрацията, обезщетението за тях може да се иска след признаването им за незаконни, което се установява в производството по обезщетяването. В първия случай вземането за обезщетение за вреди става изискуемо от момента на влизане в сила на решението, с което се отменя незаконния административен акт. В случай, че вредите произтичат от нищожен акт - от момента на неговото издаване.

В РЕШЕНИЕ № 333 ОТ 13.01.2014 Г. ПО АДМ. Д. № 1253/2013 Г., III ОТД. НА

ВАС е посочено, че "Нормата на [чл. 1, ал. 1 от ЗОДОВ](#) не прави разграничение от какъв незаконосъобразен административен акт следва да са причинени вредите, за да възникне субективното право на увреденото лице на обезщетение на това основание. Материалноправната активна легитимация за ищеца произтича от факта на понесените върху правната му сфера вреди вследствие от действието на противоправния нормативен акт. Правопораждащият субективното право на обезщетение юридически факт е настъпилата в правната сфера на гражданина вреда, вследствие от незаконосъобразния административен акт. Корелативно от този момент възниква отговорността на държавата за тяхната обезвреда - пасивната материалноправна легитимация. От обективна страна също така отговорността на държавата по [чл. 1, ал. 1 от ЗОДОВ](#), вр. [чл. 7 от КРБ](#) не възниква и държавата не дължи обезщетение, ако са налице вреди, но те са причинени от административен акт, който не е противоправен. Принципът на правовата държава /[чл. 4, ал. 1 от КРБ](#) не допуска да е налице период от време - между възникването на вредите и решението за отмяна, през който гражданинът да търпи вреди и да няма субективно право да ги обезщети, а държавата да няма отговорност да ги овъзмезди чрез заплащане на обезщетение. Това не е допустимо нито в областта на гражданското право, нито в областта на административното право. Правото на обезщетение възниква от момента на увреждането, което е в резултат от действие на акт, противоречащ на закона. От възникване на правото на обезщетение възниква отговорността на държавата. Активната процесуална легитимация, отнасяща се до упражняване на възникналото вече субективно право, за разлика от самото субективно право възниква от момента на отмяната на административния акт като незаконосъобразен. [Член 204, ал. 1 от АПК](#), който сочи, че искът може да се предяви след отмяната на административния акт по съответния ред, регламентира само активната процесуална, но не и материалноправна легитимация.

Предявен след отмяната на акта по съответния ред, искът цели да обезщети вреди, възникнали преди това, възникнали по време на действието на акта, от момента на тяхното причиняване. В подкрепа на това становище е следното обстоятелство: когато нормативният акт страда от толкова тежък порок, водещ до неговата нищожност, предварителна отмяна не е необходима, нито е необходимо предварително обявяване на нищожността".

От така очертаната разпоредба е видно, че искът е осъдителен и с него се цели възмездяване на лицето, претърпяло вреди вследствие на незаконосъобразни актове, действия и бездействия. Но отговорността на държавата не е безусловна. За да бъде ангажирана, то следва да бъдат налице визираните в чл. 1 от ЗОДОВ предпоставки - незаконосъобразен акт, действие или бездействие на орган или длъжностно лице на държавата, при или по повод изпълнение на административна дейност, отменени по съответния ред, вреда от такъв административен акт, причинна връзка между постановения незаконосъобразен акт, действие или бездействие и настъпилия вредоносен резултат.

От доказателствата по делото е видно, че ищецът е имал открити банкови сметки в лева и евро за съхранение на пари при условията на безсрочен депозит в [фирма], а вредите се претендират от бездействие на БНБ, породено от неупражнен контрол до 30.06.2014 година, когато [фирма] е спряла плащанията и ищецът е бил поставен в невъзможност да ползва и да има достъп до парите си до 04.12.2014 година.

Правната регламентация на БНБ се намира в Закона за БНБ, в чиито чл. 1, ал. 1 и чл. 2, ал. 6 ЗБНБ, е посочено, че Българската народна банка е централната банка на Република България, тя е юридическо лице и регулира и осъществява надзор върху дейността на другите банки в РБ. Основната цел на Българската народна банка е да поддържа ценовата стабилност чрез осигуряване стабилността на националната парична единица и провеждане на парична политика в съответствие с изискванията на този закон. Българската народна банка съдейства за създаването и функционирането на ефективни платежни системи и осъществява надзор върху тях (чл.2, ал.4), Българската народна банка има изключителното право да емитира банкноти и монети в страната (чл.2, ал.5), Българската народна банка регулира и осъществява надзор върху дейността на другите банки в страната с оглед поддържане стабилността на банковата система и защита интересите на вложителите (чл.2, ал.6) Имуществото на БНБ като специфична и автономна институция, която извършва стопанска дейност, за разлика от всички останали държавни органи и учреждения, е отделно от това на държавата, т.е. то е собствено на банката. В чл. 55. ал. 1 от Закона за БНБ изрично е посочено, че "БНБ има право на собственост върху притежаваните от нея вещи. която е отделна от държавната собственост и когато са налице условия за отговорност на БНБ за вреди (а тя отговаря за репарирането им със собственото си имущество по общия ред, а не държавата. В мотивите към ЗОДВПГ (заглавието на закона е изменено на ЗОДОВ с ДВ, бр. 30/11.04.2006 г., в сила от 12.07.2006г.) изрично е посочено "държавата не носи отговорност за вреди, причинени от действията и актовете на длъжностни лица в стопански организации, в т.ч. и когато те са резултат на упражняването на предоставени им държавни функции.

Обстоятелството, че БНБ осъществява надзор върху дейността на търговските банки- по аргумент от разпоредбата на чл.41,ал.3 от ЗБНБ- определя с наредба задължителните минимални резерви, които банките са длъжни да поддържат при нея, метода за изчисляването им, както и условията и случаите за плащане на лихва върху тях и утвърждава с наредба други условия и изисквания за поддържане стабилността на кредитната система, не я прави част от държавната администрация, а от там и не и придава качество на административен орган, както и орган, натоварен с административни правомощия по смисъла на параграф 1 ,т.1 от ДР на АПК,според която разпоредба- "Административен орган" е органът, който принадлежи към системата на изпълнителната власт, както и всеки носител на административни правомощия, овластен въз основа на закон.. "Организация" според определението , дадено в параграф 1,т.2 от ДР на АПК е юридическо лице или сдружение на юридически или физически лица, което е организационно обособено въз основа на закон.БНБ не е и орган, който принадлежи към системата на изпълнителната власт- тя не е сред изрично и изчерпателно посочените в чл. 19, ал. 2, 3 и 4 ЗА централни и териториални органи на изпълнителната власт, нито представлява администрация, подпомагаща орган на изпълнителната власт по смисъла на чл. 34, чл. 36 и чл. 38 Закона за администрацията. БНБ не е орган на бюджетна издръжка и не е част от разпоредителите с държавния бюджет, съгласно ежегодните закони за държавния бюджет на Република България. Централната банка не е част от системата на публичните финанси по смисъла на чл. 3 от Закона за публичните финанси (ЗПФ), тъй като не представлява бюджетна организация съобразно легалната дефиниция, съдържаща се в § 1, т. 5 от Допълнителните разпоредби на ЗПФ/ според която "Бюджетни организации" са всички юридически лица, чиито бюджети се включват в държавния бюджет, в бюджетите на общините, в бюджетите на социалноосигурителните фондове, както и всички останали

юридически лица, чиито средства, постъпления и плащания се включват в консолидираната фискална програма по силата на нормативен акт или по реда на [чл. 171](#). БНБ не е и няма как да бъде разпоредител с бюджет съгласно чл. 11, ал. 1, 3, 6-8 ЗПФ. Бюджетът на БНБ не се урежда в годишния Закон за държавния бюджет, включително в Закона за държавния бюджет на Р България за 2014 година/ когато се твърди, че БНБ е бездействала именно порез 2014 година. БНБ се самоиздържа от дейностите, предвидени в ЗБНБ, като съгласно чл. 8, ал. 4 от този закон тя внася всяка година остатъка от годишното превишение на приходите над разходите в приход на държавния бюджет. Съгласно чл. 48, ал. 1 ЗБНБ, разходите на БНБ се извършват съобразно годишния бюджет, приет от УС на БНБ. Бюджетът на БНБ не е част от държавния бюджет и БНБ е независима от изпълнителната власт и не е част от нея, съгласно чл. 44 ЗБНБ /При упражняване на правомощията и изпълнение на задълженията си по този закон Българската народна банка, управителят и членовете на управителния съвет са независими и нямат право да искат или да приемат указания на Министерския съвет и на други органи и институции. Министерският съвет и другите органи и институции нямат право да дават указания на Българската народна банка, на управителя или членовете на управителния съвет. Държавните учреждения са бюджетно финансирани, което предполага планирането и управлението на предоставените им средства да се извършва по правилата, предвидени в специални нормативни актове: бюджетните закони, [Закона за финансовото управление и контрол в публичния сектор](#), [Закона за вътрешния одит в публичния сектор](#), както и множеството приложими подзаконови нормативни актове. Сключват сделки с граждани и фирми по ред и правила, съществено различаващи се от тези, валидни за техните съконтрахенти ([Закона за обществените поръчки](#), [Закона за концесиите](#) и др.). Финансовите параметри на участието на държавните учреждения в гражданския оборот по граждански и търговски сделки е в зависимост от предвидените им с бюджета приходи и разходи, които подлежат на постоянен контрол от Сметната палата и органите за финансов одит.

Но нормата на чл.203, ал.1 и ал.2 от АПК е изменена - ДВ, бр.77 от 2018г., в сила от 01.01.2019г., съгласно която, исковете за обезщетения за вреди, причинени на граждани или юридически лица от "очевидно нарушаващи правото на Европейския съюз" актове, действия или бездействия на административни органи и длъжностни лица, да се разглеждат по реда на Глава единадесета от АПК "Производства за обезщетения", както и че за неуредените въпроси за имуществената отговорност ще се прилагат стандартите на извъндоговорната отговорност на държавата за нарушаване на правото на Европейския съюз, **съобразявайки вече трайно установената практика на ВАС/ изразена в редица съдебни решения от месец 06.2021 година до настоящия момент/ въпреки, че съдебният състав до този момент е приемал в редица свои съдебни решения, че БНБ не е административен орган съответно на това, че отношенията между вложителите и [фирма] не са административни, а облигационни, следва да се съобрази с утвърдената практика на ВАС и на тази плоскост БНБ е надлежен ответник по иска в производството по обезщетяване на вреди по реда на ЗОДОВ, макар, че БНБ не е административен орган по смисъла на §1, т.1 от ДР на АПК, тя е държавен орган, а принципът за отговорност на държавите членки е валиден във всеки случай, когато държава членка наруши правото на ЕС, независимо от това кой е държавният орган, чието действие или бездействие е в основата на неизпълнението на задължението. Съгласно т.2 от ТП № 2/2014 от 19.05.2015 година на ОС на Гражданската колегия на ВКС и Първа и Втора колегии на ВАС, разграничителният критерий за приложимия правен ред (ЗОДОВ или чл.45-49 от ЗЗД) при претенции за вреди от дейност на органи, които не са част от изпълнителната власт, е основният характер на дейността**

на органа, от чиито актове, действия или бездействия са причинени вредите. Когато вредите са причинени при или повод изпълнение на административна дейност, компетентни са административните съдилища.

В Решение №12020/24.11.2021 година, постановено по адм. дело №4192/2018 година по описа на ВАС- Трето отделение е посочено, че „, че към датата на предявяване на исковата молба, в българското законодателство липсват специални процесуални норми, регламентиращи реда за реализиране отговорността на държавата за вреди, причинени в резултат на нарушаване на правото на Европейския съюз.

Съгласно чл. 4, §3 от Договора за Европейския съюз, по силата на принципа на лоялното сътрудничество, Съюзът и държавите членки, при пълно взаимно зачитане, си съдействат при изпълнението на задачите, произтичащи от Договорите. Държавите-членки взимат всички общи или специални мерки, необходими за гарантиране на изпълнение на задълженията, произтичащи от Договорите или от актовете на институциите на Съюза, съдействат на Съюза при изпълнението на неговите задачи и се въздържат от всякакви мерки, които биха могли да застрашат постигането на целите на Съюза. Цитираната разпоредба на ДЕС не предвижда иска за ангажиране отговорността на държавата за нарушаване на правото на ЕС, но материално-правните му предпоставки са изведени ясно в практиката на Съда на ЕС, който приема, че принципът на извъндоговорната отговорност на държавите-членки за нарушение на правото на ЕС е присъщ на системата на Договорите, на които се основава Съюза. Правната възможност да се ангажира отговорността на всяка държава-членка за вреди от нарушаване на правото на Съюза произтича от чл. 4, §3 ДЕС и принципа на лоялното сътрудничество.

Правото на ЕС не предвижда процесуалните правила и компетентния национален съд за разглеждане на спорове по повод посочената по-горе отговорност, а предоставя това правомощие на държавите-членки в съответствие с принципа на процесуална автономия, ограничени от принципите на равностойност и ефективност. Освен това, правото на достъп до съд и на ефективна съдебна защита са изрично закрепени в чл. 47 от Хартата на основните права на Европейския съюз. Макар определянето на компетентните юрисдикции и на процесуалния ред за предявяване на иск за отговорност на държавата на основание правото на Съюза да попада в обхвата на процесуалната автономия на държавите-членки, те са длъжни да отстранят по реда на националното право последиците от причинените от държавата вреди, при това при спазване на принципите на ефективност, налагащ националните процесуални правила да гарантират ефективна защита на предоставените от общностното право права и на равностойност, изискващ националното право да предостави на всеки основан на общностна разпоредба иск процесуално третиране, което да е поне толкова благоприятно, колкото е благоприятно третирането, предвидено за сходни иски, основани на вътрешното право.

Правото на Съюза предвижда също, че задължението за поправянето на вредите съществува във всички хипотези на нарушаване на правото на Съюза от държава-членка, при това независимо кой е публичният орган, извършил нарушението, и кой е публичният орган, който съгласно правото на съответната държава по принцип носи отговорност за поправянето на вредите. Изискванията за прилагане на отговорността на държавата за вреди, причинени на частноправни субекти, вследствие нарушение на общностното право, принципно не трябва да се различават от тези, които уреждат отговорността на Общността при сравними обстоятелства. Защитата на правата, които частноправните субекти извличат от общностното право, не може да се изменя в зависимост от националната или общностната същност на органа, който е причинил вредата.

Както следва и от Решението по дело С-571/16, националният съд е този, който следва да определи пред кой съд и по кой ред трябва да се разгледа предявеният иск. Основният въпрос, на който следва да бъде отговорено в тази връзка, е дали задължението на БНБ по чл. 1 §3, i) от Директивата е административно и в тази връзка действа ли БНБ като административен орган по смисъла на §1, т. 1 ДР на АПК.

Българска народна банка функционално и организационно не принадлежи към системата на администрацията. Тя се отчита пред Народното събрание, което, наред с Президента, избира ръководните ѝ органи. Управление „Б. надзор“ на БНБ се ръководи от подуправител, избран от Народното събрание. Независимостта на БНБ е изрично прогласена в чл. 44 от ЗБНБ, съгласно който, в редакцията към момента на настъпване на твърдените вреди, при упражняване на правомощията и изпълнение на задълженията си по този закон Българската народна банка, управителят и членовете на управителния съвет са независими и нямат право да искат или да приемат указания на Министерския съвет и на други органи и институции. Министерският съвет и другите органи и институции нямат право да дават указания на Българската народна банка, на управителя или членовете на управителния съвет. Същевременно обаче, Българска народна банка е публично-правен орган, на когото са възложени публичноправни функции, главната сред които е да поддържа ценовата стабилност чрез осигуряване стабилността на националната парична единица и провеждане на парична политика в съответствие с изискванията на закона. Наред с тази основна цел на БНБ, на нея е възложен и надзорът на кредитните институции, съгласно чл. 1, ал. 2 от Закона за кредитните институции /ЗКИ/. Във връзка с надзорните правомощия на БНБ, тя може да издава индивидуални административни актове, които подлежат на съдебен контрол - чл. 151, ал. 3 ЗКИ.

Следователно, принципната независимост на БНБ и разграничаването ѝ от системата на администрацията не изключват обстоятелството, че на нея са възложени конкретни административни правомощия именно по ЗКИ, във връзка с които БНБ извършва административна дейност. Това означава, че в определени хипотези БНБ действа като носител на административни правомощия, овластен въз основа на закон, и в това си качество и в тези случаи представлява административен орган по смисъла на §1, т. 1 ДР на АПК. Това е съобразено и във връзка с предвидената подсъдност на оспорванията срещу актове на органи на БНБ, съгласно чл. 132, ал. 2, т. 3 АПК.

Правомощието по чл. 1, §3 i) от Директивата е възложено на „съответния компетентен орган“ на държавата-членка, който е именно БНБ. Тя е натоварена с изключителна компетентност да регулира и осъществява надзор върху дейността на другите банки в страната с оглед поддържане стабилността на банковата система и защитата интересите на вложителите – чл. 2, ал. 6 ЗБНБ. БНБ е компетентният орган за упражняване на надзор върху банките по смисъла на чл. 4, пар. 1, т. 40 от Регламент (ЕС) № 575/2013 на Европейския парламент и на Съвета от 25.06.2013 г., а възложеното ѝ в чл. 13 и чл. 36 ЗКИ правомощие да издава и отнема лицензи на банки е естествено продължение на надзорната дейност върху тях. При тази своя дейност БНБ осъществява властнически правомощия, като разполага с решаващи, регулиращи и санкциониращи функции спрямо банките.

Освен това, предвид обективния характер на извъндоговорната отговорност на държавата за вреди от нарушения на правото на ЕС, редът за ангажиране на деликтната отговорност по реда на чл. 45-49 от ЗЗД е неприложим. В решението по делото С-571/16, СЕС изрично сочи, че разпоредбата на чл. 4, §3 ДЕС, както и принципите на равностойност и ефективност, трябва да се тълкуват в смисъл, че не допускат национална правна уредба, съгласно която правото на частноправните

субекти на обезщетение за вреди от нарушаване на правото на ЕС зависи от спазването на допълнително условие, а именно вредата да е причинена умишлено от съответния държавен орган.

В контекста на посочените стандарти, на чл. 4, §3 от ДЕС и на принципите на равностойност и ефективност, както и на тълкуването дадено с решението по дело C-571/16, следва да се приеме, че искът, с който е сезиран Административен съд – София-град, макар и предявен преди измененията на ЗОДОВ и АПК /ДВ бр.94 от 2019 г./, следва да бъде разгледан по реда на чл. 203-207 АПК, в съответната им редакция, срещу надлежния ответник Българска народна банка, във връзка с възложените му административни правомощия по надзор върху кредитните институции.

Несъмнено БНБ е натоварена с изключителна компетентност да регулира и осъществява надзор върху дейността на другите банки в страната с оглед поддържане стабилността на банковата система и защитата интересите на вложителите - чл.2, ал.6 ЗБНБ. БНБ е компетентният орган за упражняване на надзор върху банките по смисъла на чл.4, пар.1, т.40 от Регламент (ЕС)№ 575/2013 на Европейския парламент и на Съвета от 25.06.2013 година, а възложеното ѝ в чл.13 и чл.36 ЗКИ правомощие да издава и отнема лицензи на банки е естествено продължение на надзорната дейност върху тях и при тази своя дейност БНБ осъществява властнически правомощия-разполага с решаващи, регулиращи и санкциониращи функции спрямо банките, а отношенията по повод надзора с частноправните субекти, клиенти на тези банки, не са равнопоставени - В този смисъл Определение № 18/07.04.2017г. по дело № 15/2017г. на смесен Петчленен състав на ВКС и ВАС. Това следва и от разрешението дадено в т. 5 от Диспозитива на Решението по дело C-571/16 на СЕС, че разпоредбата на чл.4, пар.3 ДЕС, както и принципите на равностойност и ефективност, трябва да се тълкуват в смисъл, че не допускат национална правна уредба, съгласно която правото на частноправните субекти на обезщетение зависи от спазването на допълнително условие, вредата да е причинена умишлено от съответния държавен орган. Наличието на виновно поведение е елемент от фактическия състав на непозволеното увреждане, при липсата на който не може да се ангажира отговорността и да се претендира обезщетение, но в контекста на отговорността от нарушение на правото на ЕС, понятието "виновно поведение" надхвърля понятието "достатъчно съществено нарушение", изведено от решението на Съда по обединени дела V. du P. F. Действително умишленото неизпълнение на задълженията на държавата, произтичащи от правото на ЕС или неизпълнението им поради непредпазливост да е елемент, който следва да се вземе под внимание при преценката за достатъчно съществения характер на нарушението, отсъствието на вина не води автоматично до отсъствие на "достатъчно съществено" нарушение, респективно не води до извод за липса на едно от задължителните условия за ангажиране на отговорността на държавата. Нарушението може да бъде достатъчно съществено и при наличието на други, обективни елементи, като липсата на свобода на преценка, висока степен на яснота и прецизност на нарушената правна норма, неизвинимият характер на евентуалната грешка при прилагане на правото. Наличието на вина придава достатъчно съществен характер на нарушението, но от друга страна липсата на вина не прави нарушението несъществено, изискването за виновно поведение по чл.45 от ЗЗД за да бъде ангажирана деликтната отговорност, надхвърля обхвата на понятието "достатъчно съществено нарушение", следователно редът за обезщетяване по ЗЗД е неприложим. Нормата на чл.204, вр. чл.1, ал.1 от ЗОДОВ поставя изискване за предварителна отмяна на акта, от който се претендират вреди, но от друга страна от т.143 и т.146 от Решението на СЕС по дело C-571/16 следва, че макар самото по себе

си това изискване да не противоречи на принципа на ефективност, такова задължение може да затрудни прекомерно получаването на обезщетение за вредите, причинени от нарушение на правото на Съюза, ако на практика няма възможност за такава отмяна. Наред с това в т.142 от Решението и в т.77 от Решението на СЕС по делото Fub, C-429/09, би било в разрез с принципа на ефективност да се изисква от увредените лица всеки път да използват всички правни способности за защита, с които разполагат, при положение че това би било прекомерно трудно или не е разумно да се изисква от тях. В конкретния случай този стандарт се преценява от настоящия състав като изпълнен, тъй като при действащото към 2014 година, законодателство и константната съдебната практика на ВАС, ищецът не би имал ефективен способ за защита, още повече, че всички дела, образувани по жалби на вложители в К. срещу Решенията на БНБ за поставяне на К. под специален надзор, за продължаване срока на надзора и за отнемане на лиценза на К. - при това с директно позоваване на Директива 94/14/ЕО и твърдение, че депозитите са станали неналични още с вземане на Решението за поставяне на К. под специален надзор - са оставени от ВАС без разглеждане, по съображения, че тези актове не засягат права и интереси на вложителите, а създават задължения само за банката - Определения постановени по адм.д. № 15546/2014 г; адм.д № 3892/2015; Решение по адм.д № 11445/15 година и опитите на вложителите да приведат действащата към момента схема за гарантиране на депозитите в съответствие с Директива 94/19/ЕО са пресечени, освен това без разглеждане поради липса на правен интерес, са оставени и жалбите на акционерите срещу Решението за отнемане на лиценза - определение на ВАС № 3725/02.04.2015г. по адм. дело № 3438/2015 година и е липсвал възможен процесуален ред, при който в рамките на ефективен съдебен контрол на актовете и действията на БНБ, да бъде извършена преценка за съответствието на българската схема за гарантиране на депозитите с изискванията на Директива 94/19/ЕО, а при липсата на такава процесуална възможност и след като според действащото към момента законодателство актът, с който се отнема лиценза на банката е актът по чл.1 пар.3, буква i) от Директивата, на вложителите не може да се противопостави изискване, като това по чл.204, ал.1 от АПК - за предварителна отмяна на акта, тъй като това би било в нарушение на принципа на ефективност.

С Решение от 25 март 2021 година по дело C-501/18 година, СЕС е посочил, че Директива 94/19 е отменена и заменена с Директива 2014/49/ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 16 април 2014 година относно схемите за гарантиране на депозити и тъй като отмяната влиза в сила на 4 юли 2015 г., към случая в главното производство остава приложима Директива 94/19 година, в чийто член 1 е посочено, че по смисъла на настоящата Директива „депозит“ означава всяко кредитно салдо, което се получава в резултат на средства, оставени по сметка или от временни положения, произтичащи от обичайни банкови сделки, и което дадена кредитна институция трябва да изплати, съгласно приложимите [законови] и договорни условия, както и всеки дълг, доказан чрез сертификат, издаден от кредитна институция, „неналичен депозит“ означава депозит, който е дължим и платим, но не е бил платен от кредитна институция, съгласно [законовите] и договорни условия, приложими към него, когато е налице едно от следните обстоятелства, съответните компетентни органи са установили, че по тяхно виждане съответната кредитна институция изглежда неспособна за момента, по причини, които са пряко свързани с нейното финансово състояние, да изплати депозита и, че не съществува близка перспектива тя да бъде в състояние да го направи. Компетентните органи установяват това колкото е възможно по-скоро и във всеки случай не по-късно от пет работни дни след като са се уверили за първи път, че дадена кредитна институция не е изплатила депозити, които са дължими и изискуеми.

Ето защо при транспонирането на Директивата в българското законодателство е възприето, че този извод следва да почива върху установяването, че съответната институция е неплатежоспособна, което от своя страна служи като основание за отнемане на издадения ѝ лиценз. Следва да бъде посочено още, че в съответствие с чл. 119, ал. 5 ЗКИ по влога на ищеца е била начислявана договорна лихва през целия период, през който [фирма] е била поставена под специален надзор.

С Решение № 82/30.06.2014 г., прието с Протокол № 14 на УС на БНБ на основание чл. 116, ал. 2, т. 1 от ЗКИ,, лихвите по депозитите в К. са били намалени до средния им пазарен размер. Неоснователен е и доводът на ищеца, че БНБ не е предприела мерки за оздравяване на [фирма].

Следва да бъде посочено, че член 3, параграф 1, първа алинея, първо изречение и параграф 2 от посочената Директива предвижда, че всяка Държава-членка осигурява в рамките на нейната територия да бъдат въведени и официално признати една или повече схеми за гарантиране на депозити. Съгласно член 10, параграф 1 от Директива 94/19-„Схемите за гарантиране на депозити трябва да са в състояние да изплащат надлежно проверените искания на вложителите по отношение на неналични депозити в рамките на 20 работни дни от датата, на която компетентните органи извършат установяване, както е посочено в член 1, [точка] 3, подточка i). В Съображения 27—29 от Регламент № 1093/2010 се посочва, че гарантирането на правилното и пълно прилагане на правото на Съюза е основна предпоставка за целостта, прозрачността, ефикасността и нормалното функциониране на финансовите пазари, стабилността на финансовата система, както и за неутралните условия на конкуренция между финансовите институции в Съюза.

Съгласно член 2, седмо тире от Директива 2001/24 „мерки за оздравяване“ са мерки, „които имат за цел да запазят или възстановят финансовото състояние на кредитна институция и биха могли да засегнат съществуващите права на трети лица, включително мерки, свързани с възможност за временно преустановяване на плащания, спиране на изпълнителни действия или намаляване на вземанията“.

Член 3 от тази Директива, озаглавен „Предприемане на мерки за оздравяване — приложимо право“, гласи: Само административни или съдебни органи на държавата членка по произход са компетентни да вземат решение за прилагане на една или повече оздравителни мерки в кредитна институция, включително в клоновете, установени в други държави членки. Мерките за оздравяване се прилагат в съответствие със законовите и подзаконовите разпоредби и с процедурите, приложими в държавата членка по произход, доколкото друго не е предвидено в настоящата директива. Мерките за оздравяване са действащи в [целия Съюз] от момента, в който станат действащи в държавата членка, в която са предприети“. Член 7, параграф 6 от Директива 94/19/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 30 май 1994 година относно схемите за гарантиране на депозити, изменена с Директива 2009/14/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 11 март 2009 година, трябва да се тълкува в смисъл, че предвиденото в него право на вложителя да получи компенсация обхваща единствено изплащането от схемата за гарантиране на депозитите на неналичните депозити на този вложител до размера, определен в член 7, параграф 1а от тази Директива, изменена с Директива 2009/14, след като компетентният национален орган установи неналичността на държаните от съответната кредитна институция депозити в съответствие с член 1, точка 3, подточка i) от посочената Директива, изменена с Директива 2009/14 и член 7, параграф 6 от същата директива, изменена с Директива 2009/14 не дава основание

да се счита, че посоченият вложител има право на обезщетение за вредата, причинена поради забавеното изплащане на гарантирания размер на всички негови депозити или поради недостатъчния надзор от страна на националните компетентни органи над кредитната институция, чиито депозити са станали неналични.

Разпоредбите на член 1, точка 3, подточка i) във връзка с разпоредбите на член 7, параграф 6 и член 10, параграф 1 от Директива 94/19, изменена с Директива 2009/14, трябва да се тълкуват в смисъл, че не допускат национална правна уредба или договорна клауза, съгласно която депозит в кредитна институция, чиито плащания са преустановени, става изискуем едва след като компетентният орган отнеме издадения на тази институция банков лиценз и при условие че вложителят изрично е поискал изплащане на този депозит. По силата на принципа на предимство на правото на Съюза националният съд, сезиран с иск за обезщетение за вредите, за които се твърди, че са причинени поради изплащането на гарантирания размер на такъв депозит извън срока по член 10, параграф 1 от тази директива, изменена с Директива 2009/14, е длъжен за целите на произнасянето по този иск да не приложи тази национална правна уредба или договорна клауза.

Съгласно първо и второ съображение от Директива 94/19/ЕО, с въвеждането на схеми за гарантиране на банковите депозити във всички държави членки и с хармонизирането на приложимите гаранции за минимална сума, Директивата има за цел хармоничното развитие на дейностите на кредитните институции в целия Съюз чрез премахването на всички ограничения върху правото на установяване и свободата на предоставяне на услуги, като същевременно се повишава стабилността на банковата система и защитата на вложителите. За тази цел, член 3 от Директива 94/19/ЕО предвижда, че всяка държава членка осигурява в рамките на нейната територия да бъдат въведени една или повече схеми за гарантиране на депозити. Съгласно член 7, § 1 и 1а от същата Директива, държавите членки осигуряват гарантирания размер на съвкупните депозити на всеки вложител да бъде установен на 100 000 Е., в случай че депозитите са неналични. "Неналичен депозит" по смисъла на чл.1, пар.3 от Директивата е депозит, който е дължим и платим, но не е бил платен от кредитна институция, съгласно правните и договорни условия, приложими към него, когато: i) съответните компетентни органи са установили, че по тяхно виждане съответната кредитна институция изглежда неспособна за момента, по причини, които са пряко свързани с нейното финансово състояние, да изплати депозита и че не съществува близка перспектива тя да бъде в състояние да го направи.

Директива 94/19/ЕО, изменена с Директива 2009/14/ЕО, на Европейския парламент и на Съвета относно схемите за гарантиране на депозити по отношение на гарантирания размер и срока на изплащане, е транспонирана в българското законодателство чрез Закона за гарантиране на влоговете в банките и Закона за кредитните институции. Измененията, въведени с Директива 2009/14/ЕО, са транспонирани своевременно през 2009 г. с измененията на посочените два закона - ДВ, бр.44/2009 г., в сила от 12.06.2009 г. С измененията на ЗГВБ от 2010 г. - ДВ, бр.101/2010 г., в сила от 31.12.2010 г., е въведен новият гарантиран размер от 100 000 евро на депозитите, съгласно измененията на чл.7 от Директива 94/19/ЕО.

При първоначалното въвеждане на разпоредбата на чл.1, пар.3, буква i) от Директива 94/19/ЕО, в националното законодателство е възприет подход, според който изискването съответната кредитна институция да "изглежда неспособна за момента, по причини, които са пряко свързани с нейното финансово състояние, да изплати депозита и че не съществува близка перспектива тя да бъде в състояние да го

направи" е равнозначно на установяване неплатежоспособността на институцията. Съгласно чл.36, ал.2 от ЗКИ, в редакцията до изменението с ДВ, бр.62/14.08.2015г., неплатежоспособност е налице при две хипотези: когато банката не изпълнява повече от 7 работни дни свое изискуемо парично задължение, ако това е пряко свързано с финансовото състояние на банката и по преценка на БНБ не може да се очаква изплащане на изискуемите парични задължения в приемлив период от време или собственият капитал на банката е отрицателна величина. Изискуемият от чл.1, § 3, подточка i), ал.2 от Директива 94/19/ЕО срок от 5 работни дни, в който компетентните органи следва да извършат преценката на финансовото състояние и способността на банката да изплаща гарантираните депозити е въведен в чл.36, ал.3 от ЗКИ - като изискване, в срок от 5 работни дни от установяването на неплатежоспособността на банка, БНБ да отнеме лиценза ѝ. Срокът по чл.10, § 1 от Директива 94/19/ЕО, в който схемите за гарантиране на депозити следва да бъдат в състояние да изплащат надлежно доказаните претенции на вложителите, по отношение на неналичните депозити - 20 работни дни от датата, на която компетентните органи извършват установяването по чл.1, пар.3, подточка i) от Директива 94/19/ЕО, е въведен в чл.23, ал.5 от ЗГВБ /в редакцията до изменението с ДВ, бр.62/14.08.2015г./ и тече от датата на решението на БНБ за отнемане на лиценза за банкова дейност на търговска банка. Така възприетият в ЗГВБ и ЗКИ подход - сроковете по чл.1, пар.3, буква i) и чл.10, пар.1 от Директива 94/19/ЕО да текат от момента, в който БНБ вземе решение за отнемане лиценза на кредитна институция поради неплатежоспособност, не е допустима схема за гарантиране на депозитите, които са станали неналични, т.к. Директивата изисква схемите за гарантиране на депозити да бъдат в състояние да изплащат доказаните претенции на вложителите, по отношение на неналични депозити, независимо дали са налице условията по националното законодателство за отнемане на лиценза на кредитна институция. Както е посочил СЕС в т.49, т.50 и т.51 от Решението по дело C-571/16, от текста на чл.1, точка 3, подточка i), първа алинея от Директива 94/19 изрично следва, че необходимо и достатъчно условие, за да се установи неналичността на депозит, който е дължим и платим, е по виждане на компетентния орган дадена кредитна институция да изглежда неспособна за момента, по причини, които са пряко свързани с нейното финансово състояние, да изплати депозита и да не съществува близка перспектива тя да бъде в състояние да го направи. Освен това член 1, точка 3, подточка i), втора алинея уточнява, че посочените компетентни органи трябва да установят това "колкото е възможно по-скоро" и "не по-късно от пет работни дни след като са се уверили за пръв път, че съответната кредитна институция не е изплатила депозити, които са дължими и изискуеми". От тези разпоредби следва, че установяването на неналичността на депозитите не може да зависи от неплатежоспособността на кредитната институция или от отнемането на нейния лиценз. От обяснителния Меморандум към Предложението на Комисията за Директива е видно, че определението за неналичен депозит съзнателно не е обвързано с рисковете на производствата по оздравяване и ликвидация, освен това от съображение 12 от Директива 2009/14 следва, че съществува възможност възстановяването на депозити чрез схемата за гарантиране да се извършва успоредно с мерки за реструктуриране. Относно срока, в който трябва да се установи, че депозитите са неналични, както е посочил СЕС в т.60 Решението по дело C-571/16, този срок е императивен и останалите разпоредби на Директивата не предвиждат възможност за неговото дерогиране. От друга страна, съгласно т.66 от същото Решение, удължаването на срока за изплащане на депозитите е възможно единствено при изключителни обстоятелства и не може да надвишава 10 работни дни. Така в т.69 от Решението по дело C-571/16 СЕС е приел, че член 1, § 3 и член

10, §1 от Директива 94/19 трябва да се тълкуват в смисъл, че не допускат, от една страна национално законодателство, съгласно което установяването на неналичността на депозитите зависи от неплатежоспособността на кредитната институция и от отнемането на нейния банков лиценз, и от друга страна, отклоняване от предвидените от тези разпоредби срокове за установяване на неналичността и за изплащане на депозитите по съображение, че е необходимо кредитната институция да бъде поставена под специален надзор. СЕС в т.78 и в т.87 от същото Решение е посочил, че член 1, точка 3, подточка i) от Директива 94/19 трябва да се тълкува в смисъл, че неналичността на депозитите по смисъла на тази разпоредба трябва да се установи с изричен акт на компетентния национален орган, като предварителното предявяване от титуляра на банков депозит до съответната кредитна институция на искане за плащане, което не е изпълнено, не може да бъде условие за установяване на неналичността на този депозит по смисъла на тази разпоредба. За да се задейства схемата за гарантиране на депозитите, Директива 94/19/ЕО предвижда процедура от три части: - компетентният орган се уверява, че депозит, който е дължим и платим, не е бил изплатен от кредитна институция; - в рамките на пет работни дни след това заключение, компетентният орган трябва да определи дали съответната кредитна институция изглежда неспособна за момента, по причини, които са пряко свързани с нейното финансово състояние, да изплати депозити, които са дължими и платими и че не съществува близка перспектива тя да бъде в състояние да го направи; - схемата за гарантиране на депозити трябва да е в състояние да изплати надлежно доказаните вземания на вложителите в рамките на 20 работни дни, след като компетентният орган е взел своето решение.

Съдът не споделя доводите, че БНБ не е компетентен орган по смисъла на чл.1, т.3, подточка i) от Директива 94/19. От разпоредбите на чл.36, ал.3 от ЗКИ и чл.23, ал.5 от ЗГВБ недвусмислено следва, че именно БНБ е "компетентният орган", който установява неналичността на депозитите, но националното законодателство обвързва момента, в който се задейства схемата за гарантиране на депозитите, които са станали неналични, с отнемане на лиценза на кредитната институция. Тоест, приема се, че изискването съответната кредитна институция да "изглежда неспособна за момента, по причини, които са пряко свързани с нейното финансово състояние, да изплати депозита и, че не съществува близка перспектива тя да бъде в състояние да го направи" е равнозначно на установена неплатежоспособност на институцията, а изискваният от директивата 5 дневен срок за преценка на нейното финансово състояние и способността на банката да изплаща гарантираните депозити, е въведено като изискване в срок от 5 дни от установяването на неплатежоспособността на банка БНБ да отнеме лиценза ѝ, т.е. актът по чл.1, пар.3, буква i) от Директива 94/19/ЕО е актът, с който се отнема лиценза на кредитната институция. В този смисъл е и становището на Министъра на финансите и управителя на БНБ от 11 август 2014г. относно Писмо на Европейската комисия във връзка с предприетите действия от БНБ спрямо [фирма], достъпно на сайта на Министерство на финансите - www.minfin.bg/document/14856. В подкрепа на това тълкуване са Доклада на Комисията по бюджет и финанси по проекта на Закона за изменение и допълнение на Закона за гарантиране на влоговете в банките (№ 854-01-165/20.12.2008г. и № 902-01-28/22.04.2009г., 40-то НС) и Мотивите към проекта на Закона за изменение и допълнение на ЗГВБ (№ 902-01-28/22.04.2009г., 40-то НС), видно от които целта на законопроекта е да се въведат в българското законодателство изискванията на приетата на 11 март 2009 година Директива 2009/14/ЕО на Европейския парламент и на Съвета за изменение на Директива 94/19/ЕО относно схемите за гарантиране на депозити по отношение на гарантирания размер и срока на изплащане. Така "...в съответствие с установените от Директивата

общии срокове в Европейския съюз се предлага срокът за вземане на решение, че банката не може да изплаща депозити в случаите по чл.36, ал.1, т.1 и 2 от Закона за кредитните институции, да бъде намален от 14 дни на 5 работни дни".

Постановявайки Решение № 73/20.06.2014г. за поставяне на [фирма] под специален надзор, БНБ на практика е направила обективната констатация за неналичност на депозитите по смисъла на член 1, § 3, буква i) от Директива 94/19/ЕО, като преустановяването на достъпа до депозитите е по причини, пряко свързани с финансовото положение на „К.“. Относно условието депозитът да е "дължим и платим, но да не е бил платен от кредитната институция" следва да се съобрази, че според Доклада на квесторите за състоянието на БНБ (публикуван на сайта на БНБ) с писмо № 77778/20.06.2014г. представителите на [фирма] са уведомили БНБ, че банката е преустановила плащанията и всички банкови операции. При започване на действията по специален надзор, квесторите са спрели счетоводната система на банката, спрели са платформата обмен на SFIFT, както и операциите чрез електронно банкиране и на услугата "интернет банкиране", и са анулирали всички издадени преводни нареждания със започната и недовършена обработка, като сумите на преводите, и заплатените такси, са върнати по сметките на клиентите. На 20.06.2014 година [фирма] не е изпълнила вече подадени заявки за плащане. Предвид спряната счетоводна система, всички вложители са били лишени и от възможността да правят заявки за изплащане на депозитите си и не са имали достъп до тях почти шест месеца. Плащанията са спрени заради финансовото положение на „К.“. Този извод следва от Решението за поставяне на банката под специален надзор, което се основава на чл.115, ал. 1 и чл. 115, ал.2, точки 2 и 3 от ЗКИ. Съгласно цитираните текстове, "ликвидните активи на банката по преценка на БНБ няма да бъдат достатъчни, за да може банката да изпълнява задълженията си в деня на тяхната изискуемост, или банката не е изпълнила в срок едно или повече изискуеми задължения към своите кредитори". Както бе посочено, [фирма] е поставена под специален надзор с пълно преустановяване на плащанията, макар националното право да позволява мерки с по-ниска степен на намеса - т.е. избор между пълно и частично преустановяване на плащанията и ограничаване на дейностите по аргумент от чл.116, ал.2, т.2 и т.3 от ЗКИ и от Решението на УС на БНБ от 20.06.2014 година се установява, към 11,58 часа на 20.06.2014 година по сметката на [фирма] в платежната система за брутен сетълмент в реално време R. разполагаемата наличност е в размер на 237 773 лева, при наредени чакащи плащания за над 38 млн.лева и при това положение първото условие - кредитната институция да изглежда неспособна за момента да изплати депозита, по причини, които са пряко свързани с нейното финансово състояние, се явява спазено, тъй като от този момент [фирма] не е била в състояние да приема заявки и да изплаща дължимите и платими депозити. Второто условие - да не съществува близка перспектива кредитната институция да е в състояние да изплати депозитите, също е спазено. Схемата за гарантиране на депозити, която се изисква от Директива 94/19/ЕО, служи за гарантиране не само на номиналната стойност на обхванатите депозити, но предвижда, поне до известна степен, и заместител за наличността им. Поради това установяването, че депозитите са неналични, може да бъде избегнато само ако се очаква достъпът до депозитите да бъде възстановен в много кратък срок. Самата [фирма] е внесла в БНБ искане да бъде поставена под специален надзор, заради проблеми с ликвидността, което предизвиква затруднения в изпълнението на паричните задължения към вложителите. Както е посочено в самото Решение на УС на БНБ, с Писмо № 4098/20.06.2014г., получено в 10,51 часа в БНБ, изпълнителните директори са уведомили БНБ, че като имат предвид наличните средства на банката по сметки и в брой, те няма да бъдат достатъчни за изпълнение на задълженията на

банката в най-близко време. Още на същата дата, УС на БНБ е приел Решението за поставяне на [фирма] под специален надзор, спрени са всички плащания и всички банкови сделки на институцията. Така самата БНБ е постановила законова забрана върху [фирма] да изплаща депозити по причини, които са пряко свързани с проблеми с ликвидността на [фирма]. Видно от мотивите на УС на БНБ в Решението от 20.06.2014 година, поставянето на „К.“ под специален надзор е продиктувано от наличието на опасност от неплатежоспособност, поради засиленото теглене на средства и липсата на достатъчно ликвидни активи към 20.06.2014г. Определеният тримесечен срок на надзора недвусмислено показва липсата на "близка перспектива" за изплащане на депозитите от кредитната институция.

Горното налага извод, че с Решението си от 20.06.2014 година БНБ е извършила обективната констатация, че по нейно виждане „К.“ изглежда неспособна за момента, по причини, които са пряко свързани с нейното финансово състояние, да изплати депозити и че не съществува близка перспектива тя да бъде в състояние да го направи, т.е. извършила е констатацията, че депозитите са неналични по смисъла на чл.1, §.3, подточка i) от Директива 94/19, поради което в срок от 5 работни дни от тази констатация е следвало да постанови изричен акт по чл.1, §.3, подточка i), ал.2 от Директивата - задължение, което произтича от директно приложимото право на ЕС. Съгласно Решение по дело C-571/16 на СЕС т.117 разпоредбата на чл.1, т.3, подточка i) от Директива 94/19 има директен ефект и представлява правна норма, целяща да се предоставят на частноправните субекти права, които да позволят на вложителите да предявят искове за обезщетяване за вредите от късното изплащане на депозитите.

Неоснователен е доводът на процесуалния представител на ответника по иска според който разпоредбата на чл.79, ал.8 от ЗКИ сочеца, че отговорността на надзорния орган може да бъде ангажирана само ако вредите са причинени умишлено. Както е приел СЕС в решението по дело C-571/16, т.125 и т.126, в съответствие с принципа на ефективност националните процесуални норми не трябва да правят практически невъзможно или прекомерно трудно упражняването на правата, предоставени от правния ред на Съюза, а условието по чл.79, ал.8 излиза извън обхвата на условието за достатъчно съществено нарушение на правото на Съюза. След като разпоредбата на чл.1, т.3, подточка i) от Директива 94/19 има директен ефект неоснователно ответникът твърди, че не е бил законово овластен да вземе това решение и следователно същото би било нищожно. Както е приел С. в Решение от 9 март 1978г., S т.14-16, директният ефект означава, че нормите на общностното право трябва да имат пълно и еднакво действие във всички държави членки от момента на влизането им в сила и за целия срок на тяхното действие. Следователно тези разпоредби са пряк източник на права и задължения за всички, до които се отнасят, независимо дали това са държави членки, или частноправни субекти, които са страни по правоотношения, регулирани от правото на Общността. Тази последица също така засяга всеки съд, чиято задача като орган на държава членка е да защитава в рамките на своята компетентност правата, предоставени на частноправните субекти от общностното право.

При това тълкуване и изричното произнасяне от СЕС, че чл.1, т.3, подточка i) от Директива 94/19 има директен ефект, именно тази разпоредба, като пряк източник на права и задължения, овластява и задължава БНБ да установи неналичността на депозитите с изричен акт, различен от акта, с който се отнема лиценза поради неплатежоспособност. Като не е взела това Решение в императивния 5 дневен срок, БНБ е нарушила правото на Съюза, с което първото условие за ангажиране на

отговорността на Държавата е изпълнено. Това нарушение се преценява от настоящия състав и като достатъчно съществено за да ангажира отговорността на държавата. В т.105 от решението на СЕС по С-571/16, е посочено, че от практиката на Съда следва, че такова нарушение предполага явно и значително неспазване от държавата членка на границите, които са наложени на нейното право на преценка. Факторите, които трябва да се вземат под внимание в това отношение, са по-конкретно степента на яснота и прецизност на нарушената правна норма, обхватът на свободата на преценка, която нарушената норма предоставя на националните органи, извинимият или неизвиним характер на евентуална грешка при прилагане на правото, умишленият или неумишлен характер на допуснатото нарушение или причиненото увреждане, или още обстоятелството, че с поведението си институция на Европейския съюз може да е допринесла за неприемането, приемането или запазването в разрез с правото на Съюза на определени национални мерки или практики. В случая свободата на преценка на БНБ без съмнение е ограничена от срока по чл.1, т.3, подточка i) от Директива 94/19. Тъй като разпоредбата ясно посочва при какви условия и в какъв срок се установява неналичността на депозитите, ако тези условия са изпълнени, компетентният орган е длъжен в императивния петдневен срок да установи, че депозитите са неналични - т.108 от Решението по С-571/16. От установените по делото факти безспорно се установява, че след като БНБ е била уведомена от К. за финансовите ѝ затруднения и проблемите с ликвидността, БНБ е взела решение и е поставила К. под специален надзор за опасност от неплатежоспособност и е постановила спиране на всички операции и плащания. Така, въпреки че е преценила, че К. е застрашена от неплатежоспособност и че със собственото си решение за поставяне на банката под надзор е възпрепятствала изплащането на депозитите за по-дълъг период, БНБ не е направила установяването в императивния петдневния срок по чл.1, т.3, подт. i) от Директива 94/19, което е щяло да задейства компенсирането на засегнатите вложители съгласно чл.7, пар.1 и чл.10, пар.1 от Директивата и това е съществено нарушение на чл.1, т.3, подт. i) от Директива 94/19 - вж. в този смисъл т.95 от заключението на ген.адвокат К. и т.115 от решението по С-571/16.

Предвид изложеното, съдът приема, че ищецът доказва наличието на имуществени вреди, причинени от нарушението на правото на ЕС от страна на БНБ, както и наличието на причинно-следствена връзка между противоправното поведение на ответника и претърпените вреди, която да е пряка и непосредствена последица от увреждането. Легална дефиниция на тези понятия пряка и непосредствена последица от увреждането, законодателят не е дал нито в Закона за отговорността на държавата и общините за вреди, нито в чл. 51 от действащия Закон за задълженията и договорите, към който препраща параграф 1 от ПЗР на ЗОДОВ, нито в действалия от 1893 до 1950 г. Закон за задълженията и договорите, нито в други нормативни актове от действащото право. Както правната теория, така и съдебната практика, обаче, е приела критерии, от които да се изхожда при дефинирането на тези понятия.

Според правната доктрина водещи при определянето на съдържанието на понятията „пряка и непосредствена последица“ са теорията за равноценността, според която един факт е причина за резултата, когато, ако този факт е липсвал, то резултатът не би настъпил, и адекватната теория, съгласно която причина са тези условия, които причиняват резултата нормално, типично, адекватно, а не по изключение.

В практиката на Върховния касационен съд, изразена в Решение № 81/27.1.2006 г. по гр.д. № 23/2005 г. на 4 гражданско отделение на ВКС, Решение № 129/25.07.2005 г.

по гр.д. № 2439/2003 г. на същото отделение на ВКС и други е възприето разбирането, че "...непосредствени вреди са тези, които по време и място следват противоправния резултат, а преки са тези, обосновават причинната връзка между противоправността на поведението на деликвента и вредите". е налице причинна връзка по [чл. 4 от ЗОДОВ](#). Преки са само тези вреди, които са типична, нормално настъпваща и необходима последица от вредоносния резултат, т. е. които са адекватно следствие от увреждането. Непосредствени вреди са тези, които са настъпили по време и място, следващо противоправния резултат. В конкретния случай, вредите, които се претендират не са пряка и непосредствена последица от бездействието на БНБ за установяване на неналичен депозит. Вредата е неблагоприятна последица, която накърнява правната сфера на едно лице. Вредите се делят на две големи групи: имуществени (материални) вреди и неимуществени (морални) вреди. Имуществените вреди накърняват имуществената сфера на лицата. Това са правото на собственост, ползване, строеж, сервитут, правото на надстрояване, пристрояване, подстрояване, различните субективни права на вземане, наследствени права и т.н. При договорната отговорност се носи отговорност за имуществени вреди. От своя страна, имуществените вреди се делят на претърпени загуби и пропуснати ползи. Претърпяна загуба е онази разлика в имуществото на лицето, която се получава след неизпълнение на задълженията на другата страна по договора и при нея се съпоставя наличното имущество на изправната страна по време на възникването на задължението и наличното имущество на страната след неизпълнението на задължението и тази разлика се нарича претърпяна загуба. Пак в ТР № 1/15.03.2017 година на ВАС е посочено, че делата за обезщетения по чл. 1, ал. 1 от ЗОДОВ са искиви производства, те се развиват по правилата на ГПК, доколкото материята не е уредена от АПК, и в тях страните могат да представят всички относими доказателства в подкрепа на твърденията си, да навеждат всякакви доводи в тяхна защита, да правят възражения и да се защитават с всички допустими от закона средства. И. на обезщетението от неопозволено увреждане не е и не може да се превърне обаче в средство за неоснователно обогатяване, поради което и съдът, спазвайки принципа на справедливостта и съразмерността, следва да присъди само и единствено такъв размер на обезщетение.

Имуществената вреда може да се заключава и в това, че лицето **пропуска да осъществи една полза – че пропуска да увеличи имуществото си, макар да са съществували всички изгледи за това**. Деянието го лишава от тази възможност – **от една сигурна облага**.

Според Тълкувателно решение № 3 от 12 декември 2012 година на ОС на ГК и ТК на ВКС неточното изпълнение на договорните задължения поражда правото на кредитора да иска от длъжника изпълнение заедно с обезщетение за забавата или да иска обезщетение за неизпълнение (чл. 79, ал. 1 ЗЗД). Съгласно разпоредбата на чл. 82 ЗЗД, регламентираща обема и границите на отговорността за вреди от виновно неизпълнение на договорните задължения, обезщетението обхваща всички причинени вреди, които са пряка и непосредствена последица от неизпълнението и са могли да бъдат предвидени при пораждаване на задължението, като при недобросъвестност на длъжника – обезщетението обхваща всички преки и непосредствени вреди. Според посочената разпоредба, подлежащите на обезщетяване имуществени вреди са два вида – претърпяна загуба и пропуснатата полза. Както в правната доктрина, така и в съдебната практика, пропуснатата полза се дефинира като неосъществено увеличаване на имуществото на кредитора.

Установяването на пропуснатата полза се основава на предположение за състоянието, в което имуществото на кредитора би се намирало, ако длъжникът беше изпълнил точно задължението си, съпоставено с имуществото му към момента

на неизпълнението. Тъй като пропуснатата полза представлява реална, а не хипотетична вреда, това предположение винаги трябва да се изгражда на доказана възможност за сигурно увеличаване на имуществото и не може да почива на логическо допускане за закономерно настъпване на увеличаването.

Пропуснатата полза е елемент от фактическия състав, пораждащ правото на обезщетение. Поради това и при липса на изрично установена в закона презумпция за настъпването ѝ, пропуснатата полза не се предполага, а следва да бъде доказана в процеса. Само ако бъде доказано, че при точно изпълнение на длъжника имуществото на кредитора е могло да бъде увеличено, ще бъде постигната целта на предвиденото в чл. 82 ЗЗД обезщетяване – да се поправят претърпените от кредитора вреди, без да се допусне обогатяването му за сметка на длъжника. На обезщетяване подлежат не всички пропуснати от възложителя ползи, а само тези, които са били предвидими за страните по сделката към момента на пораждане на задължението и са пряка и непосредствена последица от неговото неизпълнение. Това са ползите, чието пропускане, с оглед специфичните за случая обстоятелства и при проявена грижа на добрия стопанин/добрия търговец, страните са могли и са били длъжни да предположат и което е причинено именно от неизпълнението, т. е. което представлява негов необходим и закономерен резултат. Освен фактите, относими към основанието на претенцията – пропускане на твърдяната полза, предвидимост на същата към момента на пораждане на задължението, респ. недобросъвестност на длъжника и причинна връзка между пропуснатата полза и виновното неизпълнение на длъжника, на доказване от страна на кредитора подлежи и размерът на пропуснатата полза, като се съобрази, че по отношение на размера изискването за предвидимост не се отнася. Когато за целите на обезщетението, при определена категория пропуснати ползи законодателно е нормиран начина на определянето им, съвместяващ принципите и критериите за оценка, възприетата с нормативен акт методика е приложима .

Пропуснатата полза е осуетена сигурна възможност за увеличаване на имуществото на един правен субект, което е пропуснато увеличение съгласно твърденията на ищеца представлява нереализирана лихва, неполучени граждански плодове от използване на паричната сума, както и съизмеряване със законната лихва, но нарастване на имуществото ще бъде налице, когато от използването на паричната сума се получава материално благо, което съдебната практика приема, че установяването на пропуснатите ползи става като се изхожда от нормалното, закономерно настъпване на същите, ако обезпечението не беше наложено - т. е. ако сумата по банковите сметки на ищеца беше в разпоредителната му власт, но при претенция за пропуснати ползи следва да съществува сигурност за увеличение на имуществото, а не същото само да се предполага и пропуснатите ползи следва да имат качество на реалност и сигурност. Законната лихва е обезщетение, предвидено за репариране на вредите от забавено изпълнение на парично задължение, което предполага наличие на главен дълг и забава на задълженото лице.

Вярно е, че БНБ няма правомощия да изплаща на вложителите сумите по гарантираните депозити, но това не води до извод, че тя не може да бъде задължена за акцесорно задължение за лихва. Макар размерът на претендираното от ищеца обезщетение за имуществени вреди да е определен чрез стойността на законната лихва за периода на забава, то не е лихва. В този смисъл и в контекста на деликтната отговорност на държавата за претендираните вреди, по препрещане от §1 от ЗР на ЗОДОВ, е приложима и общата давност по чл.110 от ЗЗД, а не кратката давност за лихви по чл.111, буква в) от ЗЗД. Неоснователно ответната страна поддържа, че законната лихва не може да бъде измерител на твърдените от ищцата

вреди. Ищецът е имал притежание върху движими вещи - парични средства, правото на собственост върху които не е можел да упражнява, поради бездействието на БНБ да защити това негово притежание, като издаде акт по чл.1, т.3, подт. и) от Директива 94/19, с който да даде старт на компенсационния механизъм по чл.10 от Директивата. С неизпълнение на задължението си по чл.1, т.3, подт. и) от Директива 94/19 БНБ е нарушила чл.1 от Протокол 1 към ЕКПЧ, според който всяко физическо или юридическо лице има право мирно да се ползва от своята собственост. Никой не може да бъде лишен от своята собственост освен в интерес на обществото и съгласно условията, предвидени в закона и в общите принципи на международното право. Многократно в практиката си Съдът по правата на човека е приемал, че намесата при мирното ползване на собствеността трябва да постига "справедлив баланс" между изискванията на обществения интерес и изискванията за закрила на основните индивидуални права. Трябва да е налице разумна връзка на пропорционалност между използваните средства и целта, преследвана с която и да е било мярка, лишаваша дадено лице от собственост - [фирма] срещу Б., 20.11.1995г., §38; Ян и други срещу Германия, 30.06.2005г., § 93. С оглед характера на нарушението няма как да се приеме, че поради защита на обществения интерес ищецът е бил лишен от своето парично притежание за срок, по-дълъг от предвидения в Директива 94/19. Именно своевременното изпълнение на задължението по чл.1, т.3, подт. и) от Директива 94/19 би защитило в максимална степен освен правата на вложителите и обществения интерес, доколкото цел на директивата е не само защита на вложителите, а и стабилност на банковата система, която може да се постигне само ако държавите членки спазват предоставените на вложителите гаранции, въз основа на които да считат депозитите си за защитени. От съображения 8 и 9 от Директивата, следва, че за вложителите е от съществено значение да имат постоянен достъп до техните спестявания, поради което неосигуряването на достъп до депозитите за срок по-дълъг от установения в директивата без съмнение е довело до нарушение на правото на собственост на ищеца. Предвид практиката на ЕСПЧ, следва и че при нарушения на чл.1 по Протокол 1, размерът на обезщетението трябва да е разумно свързан със стойността на отнетата собственост, съответно на нарушеното право на мирно, необезпокоявано притежание - Решение по дело Г. и М. срещу България., §38. Начините на обезщетяване, предвидени във вътрешното право, са от значение при преценката дали спорната мярка спазва изискванията за справедлив баланс и по-специално дали натоварва жалбоподателите с непропорционална тежест. Съдът по правата на човека вече се е произнасял, че лишаването от собственост без заплащане на обезщетение в размер, разумно обвързан със стойността ѝ, представлява непропорционална намеса, а отсъствието на каквото и да било обезщетение може да се счита оправдано по смисъл на чл.1 от Протокол 1 единствено при изключителни обстоятелства. Обезщетението, което държавата дължи, трябва във всички случаи да бъде равностойно на претърпяната вреда, така че да осигури ефективна защита на нарушеното право. При липса на разпоредби в правото на ЕС по отношение на размера на дължимото обезщетение, се прилагат принципите на процесуалната автономия, равностойността и ефективността. Съгласно закона, при паричните притежания обективният измерител на стойността на нарушеното право, и следователно, справедлива компенсация, с която може да се възстанови справедливия баланс по чл.1 от Протокол № 1, е именно размерът на законната лихва по чл.86 от ЗЗД.

Ето защо, съдът не споделя становището на ответника, че вреда липсва. Законната лихва е механизъм за обезщетяване на претърпени вреди, без кредиторът да е длъжен да ги доказва. Предвид качеството на парите да са универсален и санкциониран от държавата измерител на потребителната стойност на благата

въпросът за тяхното оползотворяване не стои. Ползването им има своята пазарна цена и кредиторът я губи, когато длъжникът не изпълнява навреме задължението си. Именно тази стойност се презумира от разпоредбата на чл.86, ал.2 от ЗЗД. Следва да се посочи, че в диспозитива от Решението на СЕС по дело С-571/16 изрично е прието, че член 1, точка 3, подточка i) от Директива 94/19, изменена с Директива 2009/14, трябва да се тълкува в смисъл, че предварителното предявяване от титуляря на банков депозит до съответната кредитна институция на искане за плащане, което не е изпълнено, не може да бъде условие за установяване на неналичността на този депозит по смисъла на тази разпоредба. Достатъчно условие за изпадане на БНБ, респ. на ФГВБ в забава по отношение на вложителите е изтичането на императивния 5 дневен срок по член 1, точка 3, подточка i) от Директива 94/19 и то безспорно е настъпило. В случая е без значение обстоятелството, че не БНБ, а ФГВБ е компетентен да изплаща гарантираните депозити, т.к. именно Решението по чл.1, пар.3, подт.i, ал.2 от Директивата, което БНБ е била длъжна да вземе, падежира вземането на ищеца. Фондът не разполага със самостоятелност при определяне на началната дата на изплащане на гарантираните депозити. Действията, които ФГВБ следва да предприеме и конкретно задължението му да започне изплащане на гарантираните депозити, са пряко обусловени от Решението на БНБ, с което депозитите се обявяват за неналични. Едва след постановяване на Решението на БНБ за обявяване на депозитите за неналични, за Фонда възниква парично задължение към всеки от вложителите до размера на гарантираните депозити. Така, постановявайки изискуемото от Директива 94/19/ЕО Решение на по-късна дата, БНБ е станала причина за забавеното изпълнение на паричното задължение от ФГВБ, именно БНБ е причина за забава на изпълнението на паричното задължение към ищеца и това обосновава пряката причинно-следствената връзка между извършеното нарушение и претърпените вреди. След като забавеното изпълнение на паричното задължение е следствие от извършеното от БНБ нарушение на чл.1, пар.3, подт. i) от Директива 94/19/ЕО, това е и основанието за приложението на чл.86 от ЗЗД. Обстоятелството, че ФГВБ обвързва началото на срока от 20 работни дни за изплащане на гарантираните депозити с Решението за отнемане на лиценза на кредитната институция е ирелевантно, т.к. както е приел СЕС в т.1 от Диспозитива на Решението по дело С-571/16, че разпоредбите на чл.1, т.3 и чл.10, пар.1 от Директива 94/19/ЕО не допускат национално законодателство, което се отклонява от сроковете за установяване на неналичността и за изплащане на депозитите.

Съдът не споделя доводите на ответника, че не е налице причинно следствена връзка, т.к. дори БНБ да беше взела решението по чл.1, пар.3, буква i) от Директива 94/19/ЕО в 5-дневния срок, е нямало как да започне изплащане на гарантираните депозити. Съгласно принципа, формулиран в чл.81, ал.2 от ЗЗД, обстоятелството, че длъжникът не разполага с парични средства за изпълнение на задължението, не го освобождава от отговорност. В контекста на прилаганите от Държавите-членки схеми за гарантиране на депозитите и за да се осигури тяхната ефективност, Директива 94/19/ЕО, изменена с Директива 2009/18/ЕО не обвързва по никакъв начин задвижването на компенсационния механизъм с условието схемата да разполага с достатъчно парични средства. Напротив, както следва от чл.10, пар.1 от Директива 94/19/ЕО схемите за гарантиране на депозитите следва да са в състояние да изплащат надлежно доказаните претенции на вложителите, по отношение на неналичните депозити. От съображение 10 на Директива 2009/14/ЕО е видно и че за да се запази доверието на вложителите, и да се отговори на техните нужди, задействането на схемата и изплащането на гарантираните депозити следва да започне в максимално кратък срок, който може да бъде удължаван камо при

извънредни обстоятелства. Предвид императивния характер на сроковете за обявяване на депозитите за неналични и за стартиране на тяхното изплащане, в контекста на съображение 9 от Директива 94/19/ЕО - изискващо схемите за гарантиране на депозити да се намесят веднага след като депозитите са станали неналични, съдът приема, че липсата на достатъчно средства във Фонда за покриване на гарантираните депозити не може да се противопостави на правата на вложителите и поради това не изключва нито съществения характер на нарушението, извършено от БНБ, нито причинно следствената връзка с претърпените в следствие на това нарушение вреди. Не е спорно, че с Решението си от 20.06.2014 г. БНБ е извършила обективната констатация, че по нейно виждане „К.“ изглежда неспособна за момента, по причини, които са пряко свързани с нейното финансово състояние, да изплати депозити и че не съществува близка перспектива тя да бъде в състояние да го направи, т.е. извършила е констатацията, че депозитите са неналични по смисъла на чл.1, пар.3, подточка i) от Директива 94/19, поради което в срок от 5 работни дни от тази констатация е следвало да постанови изричен акт по чл.1, пар.3, подточка i), ал.2 от Директивата. Тази разпоредба както е посочил и СЕС, има директен ефект и представлява правна норма, целяща да се предоставят на частноправните субекти права, които да позволят на вложителите да предявят искове за обезщетяване за вредите от късното изплащане на депозитите. В тази насока следва да се посочи, че с оглед принципа на примат на общностното над националното право, като не е взела решение в императивния 5-дневен срок, БНБ е нарушила правото на Съюза, с което първото условие за ангажиране на отговорността на държавата е изпълнено. В случая за държавата е възникнало парично задължение, което не е изпълнено в срока, предвиден в Директивата. При неизпълнение на парично задължение, кредиторът винаги има право на обезщетение в размер на законната лихва от деня на забавата – чл. 86 ЗЗД, в този смисъл БНБ дължи обезщетение за периода на забавата.

За извършеното нарушение на правото на ЕС БНБ дължи обезщетение само за периода на забавата - от момента, в който реално ищецът е трябвало да има достъп до депозита си до момента, в който нарушението е преустановено, а именно за периода от 26.07.2014г. до 05.11.2014 година. Само за този период е налице и причинно следствена връзка между извършеното от БНБ нарушение и претърпените вреди. По отношение на началната дата на периода следва да се посочи, че срокът от 5 работни дни по чл.1, т.3, подт. i) от Директива 94/19, в който БНБ е била длъжна да издаде изричен акт за установяване неналичността на депозитите, смятано от 20.06.2014г. (датата на поставянето на К. под надзор) изтича на 27.06.2014 година. След този момент действително БНБ е в нарушение на правото на ЕС, но независимо от това съдът не споделя становището, че още на 30.06.2014г. ищецът е следвало да има достъп до депозита си. Постановяването на акт, с който се установява неналичността на депозитите не е достатъчно условие за започване на тяхното изплащане. С акта, с който се установява неналичността на депозитите само се стартира схемата за изплащане на гарантираните депозити и считано от датата на постановяване на този акт, започва да тече срокът за изплащане. По аргумент отчл.23, ал.5 ЗГВБ, в случай че БНБ бе взела Решението по чл.1, пар.3, подт. i) в петдневния срок - т.е. най-късно на 27.06.2014 година, то спрямо срока от 20 работни дни за изплащане на депозитите, смятано от 30.06.2014 година, най-рано ищецът е можел да получи достъп до депозита си на 25.07.2014 г., а от 26.07.2014 година това е и датата, от която реално е започнала да търпи вреди вследствие нарушението/забавата на БНБ., тъй като Решението за обявяване неналичността на депозитите е взето на 06.11.2014 година и тогава е отнет лицензът на [фирма] и съобразно действащото към момента законодателство, е обявена неналичността на

депозитите, респ. е стартирана процедурата по компенсиране по чл.10 от Директива 94/19. След тази дата БНБ вече не е в забава, поради което за този период до датата на изплащане на гарантирания депозит- 04.12.2014 година липсва виновно поведение и причинно-следствена връзка между такова и претендираните вреди.

Размерът на обезщетението, основан на нормативно определената законна лихва върху сумата 149 336,74 лева за периода 26.07.2014 година – 05.11.2014 година възлиза на сума в размер на 4285.51 лева при извършеното изчисление по Калкулатора на НАП от 26.07.2014 година до 05.11.2014 година и в който смисъл е и заключението на вещото лице, изготвило както основната, така и допълнителната съдебно-счетоводната експертиза, неоспорени от страните, които настоящата съдебна инстанция намира за обективни и компетентно изготвено. **Съдът не споделя изводите на АССГ в Решение по адм. дело 6576/2017 година, оставено в сила с РЕШЕНИЕ № 8773 от 21.07.2021 година по адм.дело № 11484/2020 по описа на ВАС, че обезщетението следва да бъде изчислено като разлика между размера на законната лихва и размера на договорената лихва, защото предметът на спора е различен- обезщетение за вреди под формата на законна лихва от забавено плащане и нарушение на правото на ЕС от страна БНБ, а не като обезщетение за вреди изчислено като разлика между размера на законна лихва и договорна лихва/ които са различни, почиват на различно правно основание и между тях няма тъждественост, за да е налице разлика, още повече, че лихвата по депозитите е била начислявана за целия период от поставяне на банката под специален надзор до отнемане на лиценза на банката и е била изплатена при изплащане на гарантираните влогове до гарантирания от закона размер - чл. 4, ал. 2 от ЗГВБ.**

Следователно за сочения от ищеца период той е продължавал да получава доходност от вложените в К. средства и в този смисъл не е претърпял вреда, а напротив - получил е именно това, което е следвало от договора му с банката, като вложената главница е била олихвявана през целия период на специален надзор. Всяко неизпълнение на парично задължение е забавено изпълнение и може да породя претенция за заплащане на закъснителни вреди. В случая за държавата е възникнало парично задължение, което не е изпълнено в срока, предвиден от Директивата. При неизпълнение на парично задължение, кредиторът винаги има право на обезщетение в размер на законната лихва от деня на забавата – чл. 86 ЗЗД. Законната лихва се дължи на кредитора, без да се изисква от него да доказва, че действително е претърпял вреда в размер на законната лихва. Това принципно законово положение не се влияе от обстоятелството, че по вземането към К. е начислявана договорна лихва и част от нея е изплатена от Фонда за гарантиране на влоговете.

В същото време обаче, във връзка с размера на иска, не може да се пренебрегне фактът, че за период, съвпадащ с исковия, по влога на кредитора от К. са начислявани договорни лихви, съгласно действащия тогава текст на чл. 4, ал. 2 от Закона за гарантиране на влоговете в банките /отм./. По естеството си договорните лихви представляват възнаградителни лихви, дължими от банката, затова че определена парична сума ѝ е предоставена за определен период. Лихвите имат характер на граждански плод на капитала. С изплащането на договорните лихви по вземането към К., част от вредата на кредитора, в размер на законната лихва върху главницата, за процесния период, би била възмездена.

Вярно е, че договорната лихва е начислена върху вземането на ищеца към К., а законната се начислява върху вземането за обезщетение към държавата. Първата има възнаградителен характер, а втората – санкционен, поради което е и по-висока. Именно затова евентуалното участие на суми, представляващи договорна лихва в

рамките на сумата, изплатена от Гаранционния фонд, не води до пълната липса на вреди от незаконосъобразното поведение на държавата. Вредата за ищеца в случая се изразява в пропуснатата полза от невъзможността за ползване на паричния капитал, която следва да се счита частично възмездена от изплатената в рамките на гарантирания размер на влоговете договорна лихва, стига това изплащане и размерът на договорната лихва да бъдат доказани.

Обезщетението по чл. 1 ЗОДОВ не следва да се превръща в средство за неоснователно обогатяване.

Доказа се, че ищецът е претърпял имуществени вреди в размер от 5624,60 лева. Доказа се и наличието на пряка причинно-следствена връзка между посочените от ищеца бездействия на ответника (независимо дали те са законосъобразни или не) и вредите, чието обезщетяване се търси в производството. От страна на ищеца е доказано наличието на претърпени имуществени вреди, но до размер от 5624,60 лева, но предвид обстоятелството, че ищецът претендира само сумата от 8627,69 лева и не е налице изменение на иска по размер в посока намаление, съдът намира, че искът следва да бъде уважен до размер от 4285,51 лева, а за разликата над този размер до предявения от 5572,60, отхвърлен като неоснователен и недоказан.

С оглед на всичко това, настоящият съдебен състав намира, че са налице предпоставките за чл.1 от ЗОДОВ за ангажиране отговорността на БНБ, като се доказва и наличие на пряка причинно-следствена връзка между бездействието на БНБ и претърпените вреди .

С оглед изхода на спора и съгласно нормата на чл.10,ал. (2) (Изм. - ДВ, бр. 43 от 2008 г., в сила от 30.05.2008 г.) Ако искът бъде отхвърлен изцяло, съдът осъжда ищеца да заплати разноските по производството. Разноските се заплащат от ищеца и при оттегляне на иска изцяло или при отказ от иска изцяло. В съответствие с нормата на чл.10,ал.4 от ЗОДОВ(Нова - ДВ, бр. 94 от 2019 година, в сила от 03.12.2019 година, съдът осъжда ищеца да заплати на ответника възнаграждение за един адвокат, ако е имал такъв, съразмерно с отхвърлената част от иска, а в полза на юридическите лица се присъжда възнаграждение, ако те са били защитавани от юрисконсулт, чийто размер не може да надхвърля максималния размер за съответния вид дело, определен по реда на [чл. 37 от Закона за правната помощ](#).

Под разноски в съдебното производство законодателят, с оглед на съдържанието на основната разпоредба - [чл. 78, ал. 1 ГПК](#), разбира разноски за такси, разноски по производството и възнаграждението на един адвокат. Разноските за такси са за държавните такси, дължими на основание [чл. 4, б. "а" и "о" от Закона за държавните такси \(ЗДТ\)](#) във вр. с [чл. 73, ал. 3 ГПК](#) и [чл. 9а, ал. 2 ЗОДОВ](#) и определени по размер в Тарифа № 1 към Закона за държавните такси, събирани от съдилищата, прокуратурата, следствените служби и Министерството на правосъдието и Тарифата за държавните такси, които се събират от съдилищата по Гражданския процесуален кодекс, както и за други дължими такси (например таксата на основание [чл. 9, ал. 2 от Закона за Държавен вестник](#)). Разноските по производството включват разноски, извършени от страната, във връзка с определени процесуални действия - депозит за призоваване на свидетел, възнаграждение за вещо лице, разходи за извършване на оглед. Възнаграждението за един адвокат представлява платеното възнаграждение на ползвания от страната адвокат. **[норма Вярно е , че тази норма няма обратно действие и изрично с Преходните и заключителни разпоредби КЪМ ЗАКОНА ЗА ИЗМЕНЕНИЕ И ДОПЪЛНЕНИЕ НА ЗАКОНА ЗА ОТГОВОРНОСТТА НА ДЪРЖАВАТА И ОБЩИНИТЕ ЗА ВРЕДИ\(ОБН. -](#)**

ДВ, БР. 94 ОТ 2019 Г.) в сила от 03.12.19 година с§ 6. (1) е посочено, че този закон се прилага за предявените иски молби, подадени след влизането му в сила, а неприключилите до влизането в сила на този закон производства се довършват от съдилищата, пред които са висящи, включително при последвало въззивно и касационно обжалване, но също така е вярно, че производството пред АССГ образувано на дата 28.05.2019 година, много преди влизане в сила на посоченото изменение на нормата на чл.10,ал.4 от ЗОДОВ и безспорно не може да намери приложение в случая.

В полза на ищеца следва да бъде присъдена сумата само от 10 лева- внесена държавна такса по делото. Ищецът е представляван от адвокат, като в представеното Пълномощно е договорено адвокатско възнаграждение в размер на 400 лева ,платено при подписване на Договора за правна защита и съдействие. В полза на ищеца следва да се присъди адвокатско възнаграждение съобразно с уважената част от иска в размер на 315,30 лева.

На основание чл.10,ал.2 от ЗОДОВ ищецът следва да бъде осъден да заплати по сметката на АССГ сумата от 230,75 лева- изплатен депозит за вещо лице по допълнителната съдебно- счетоводна експертиза, а ответникът по иска следва да бъде осъден да заплати по сметката на АССГ сумата от 300 лева- депозит за вещо по основната съдебно- счетоводна експертиза.

Воден от горното и на основание чл.203 АПК, вр.с чл.1,ал.1 от ЗОДОВ, Административен съд С.-град

Р Е Ш И :

ОСЪЖДА БЪЛГАРСКА НАРОДНА БАНКА- ГР. С. ДА ЗАПЛАТИ НА М. Б. П. ОТ ГР. С. СУМАТА ОТ 4285.51 ЛЕВА, ПРЕДСТАВЛЯВАЩА ОБЕЗЩЕТЕНИЕ ЗА ПРЕТЪРПЕНИ ИМУЩЕСТВЕНИ ВРЕДИ- ЗАКОННА ЛИХВА ЗА ЗАБАВЕНО ПЛАЩАНЕ НА ГАРАНТИРАНО ВЗЕМАНЕ ОТ 196 000 ЛЕВА ЗА ПЕРИОДА ОТ 26.07.2014 ГОДИНА ДО 05.11.2014 ГОДИНА ВСЛЕДСТВИЕ НА ПРОТИВОПРАВНО БЕЗДЕЙСТВИЕ НА БНБ В НЕИЗПЪЛНЕНИЕ НА ЗАДЪЛЖЕНИЕ ПО чл. 1, §3, б.і от Директива 94/19 ЗА УСТАНОВЯВАНЕ НА НЕНАЛИЧНИ ДЕПОЗИТИ В [фирма].

ОТХВЪРЛЯ ИСКА НА М. Б. П. ОТ ГР. С. СРЕЩУ БНБ ЗА ЗАПЛАЩАНЕ НА ОБЕЗЩЕТЕНИЕ ЗА ПРЕТЪРПЕНИ ИМУЩЕСТВЕНИ ВРЕДИ ЗА РАЗЛИКАТА НАД УВАЖЕНИЯ РАЗМЕР ОТ 4 285.51 ЛЕВА ДО ПРЕДЯВЕНИЯ РАЗМЕР ОТ 5 572,60 ЛЕВА ВСЛЕДСТВИЕ НА ПРОТИВОПРАВНО БЕЗДЕЙСТВИЕ НА БНБ В НЕИЗПЪЛНЕНИЕ НА ЗАДЪЛЖЕНИЕ ПО чл. 1, §3, б.і от Директива 94/19 ЗА УСТАНОВЯВАНЕ НА НЕНАЛИЧНИ ДЕПОЗИТИ В [фирма] В ПЕРИОДА ОТ 30.06.2014 ДО 25.07.2014 ГОДИНА И ОТ 05.11.2014 ГОДИНА ДО 04.12.2014 ГОДИНА.

ОСЪЖДА М. Б. П. ОТ ГР.С. ДА ЗАПЛАТИ ПО СМЕТКАТА НА АССГ СУМАТА ОТ 230.75 ЛЕВА – ИЗПЛАТЕН ДЕПОЗИТ ЗА ВЕЩО ЛИЦЕ ПО ДОПЪЛНИТЕЛНАТА СЪДЕБНО- СЧЕТОВОДНА ЕКСПЕРТИЗА.

ОСЪЖДА БНБ ДА ЗАПЛАТИ НА М. Б. П. СУМАТА ОТ 10 ЛЕВА- ВНЕСЕНА ДЪРЖАВНА ТАКСА И АДВОКАТСКО ВЪЗНАГРАЖДЕНИЕ СЪОБРАЗНО С УВАЖЕНАТА ЧАСТ ОТ ИСКА В РАЗМЕР НА 315,30 ЛЕВА.

ОСЪЖДА БНБ – ГР. С. ЗА ЗАПЛАТИ ПО СМЕТКАТА НА АССГ СУМАТА ОТ 300 ЛЕВА – ЗАПЛАТЕН ДЕПОЗИТ ЗА ВЕЩО ЛИЦЕ ПО ОСНОВНАТА СЪДЕБНО- СЧЕТОВОДНА ЕКСПЕРТИЗА.

ОТХВЪРЛЯ ИСКАНЕТО НА БНБ ЗА ПРИСЪЖДАНЕ НА ЮРИСКОНСУЛТСКО

ВАЗНГРАЖДЕНИЕ.

НА ОСНОВАНИЕ ЧЛ.138,АЛ.1 АПК ,ПРЕПИС ОТ РЕШЕНИЕТО ДА СЕ ИЗПРАТИ НА СТРАНИТЕ.

Решението подлежи на касационно обжалване пред ВАС на РБ в 14 дневен срок от получаване на препис от същото, съгласно разпоредбата на чл.211,ал.1 АПК.

СЪДИЯ:

